

զգայնորում ոչ աւել 10—15 հոգի, այն էլ ոչ ամենքը կանոնաւոր են յաճախում:

Եւ այժմ ինչ լուրջ կարգով պահանջելու ուսուցչից, որ այլ ևս մի ամիս պարտաւորու՞մը չարձակէ, գուցէ վերջնաբար, միայն դատարի դատարանին համար:

Այդպիսով եւ կառիքի այն պարունակներն, որոնք ոչ գիւղն են ճանաչում և ոչ նոյնիսկ գիւղական զգայնի երեսն են տեսել, այս Կարգի մասին. «He зная броду, не суйся въ роду».

XXIX

Մեկուցի ասացուածք է, բայց հայերիս համար չէ ամփած:

Հայը էնցիկլոպիդիստ է, դա մի չը գիտէ: «Իրենտանտ էնցիկլոպիդիստ»:

Բայց հարցնք իրան՝ նա ձեզ կասի, որ ինքը գիտնական է և ունի գիտնական աշխատանքներ:

Եւ եթէ թերթէք այդ գիտնական աշխատանքները, դուք կը տեսնէք, որ դա հայկական գիտութիւն է և ազգասիրտաբար գրած գիտութիւն:

Գիտէ՞ք որն է ազգասիրտաբար գիտութիւնը:

Եթէ մէկը տար, որ հայ գրականութեան մէջ կան մեծ թագնաւոր գանձեր:

Երբ հայ ճարտարագիտութիւնը հակայական քայլեր է արած եղի անցնելու և նոյնիսկ աղբի է տար ճարտարագիտութեան վրայ:

Երբ մեզ ապացուցեն, որ Արամը հայերէն է խօսել (թէ ևս զոտար թէ մէկը այժմեան ժամանակներում հաստատ Արամի ապրանքի կամ վանքի լինելը):

Երբ ձեզ ոգևորուած ասեն՝ «մեր գեղարուեստը, մեր գիտութիւնը, մեր երաժշտութիւնը, և վերջ էլ վերջը էլ, թրմաթի, որ ինչ նման ձեր ճակատին խիստ է՝ իմացէ՛ք, որ ինչ հայ ազգային գիտութիւն է և ազգային գիտնականը ձեզ արջի ծառայութիւն է մատուցանում:

Իսկ գիտէ՞ք ինչն է հայ գիտութիւնը:

Հայ գիտութիւնը ասել է, որ այսօրին սովոր, դիցուք կուտմ, կայ մի բարձր վրան գրած արձանագրութիւն, նրա կէտը արդ՛ ճատած, և ահա հայ գիտնականը վերժանում է:

«Վստօքն Աստուծոյ (...եղծեալ) շին (...ևղծեալ) ցաւ (շինեցաւ)...»:

Կամ ֆրանսիական հայագէտ Carriere-ը ասել է Մորեանցու համար այս, իսկ Օկսֆորդի համալսարանի պրոֆ. Conebier-ը ասել է այս և այլն:

Իսկ երբ հարցնու՞մ էք հայ գիտնականին՝ «Իսկ դու ինչ ես ասում»:

«Շտէ՛ք բռի, ինչ որ ասող մասին գրած կայ»:

Այդպիսով հայ գիտնականի պոետը մի հասարակ սպասել է, որի միջով նոյնիսկ ուրիշի ճառագայթները չեն կտրուել և սպիկար տարի, ուր մնաց ինքը ճառագայթներ ունենայ և իր սպիկարը տայ:

Ամբողջ հայ գիտութիւնը կոմպլեքսիտ է և վառ, անմոխ, անբովանդակ տեսակի կոմպլեքսիտ. ինքնուրոյն միտք, ինքնուրոյն գիտնական և երկրակացութիւն մենք չունենք:

Մենք գնում ենք ուրիշի պոետի, մենք ընդօրինակող ենք:

Մենք գեղարուեստագէտ՝ նկարիչ չենք, մենք ներկարար ենք:

Եւ ներկում ենք անասուած, անխիղճ կերպով:

Աստի, անդին:

Հոգ չէ, որ մեր վրձինը եղծանի և անեղծանելին, սքըր և անսքըրներ:

Իսկ հայկական վրձին է:

Իսկ հայկական գիտութիւն է:

XXX

Ներկայ էն այս օրերս Ազգազգրական Ընկերութեան բաշխուած, որ չոգ և խեղդուել օրում «քրտաբար երեսաց լուսք» Ատրպետի հայկական ճարտարագիտութեան մասին գիտնական հետազոտութիւնը կամ — ինչպէս ինքը ասաց 3—4 ժամ մեզ տանջելուց յետոյ—անձնագրատեսութիւնը, որ ինքը ստանջին է, որ այդպիսի նորութիւններ է ասում հայկական ճարտարագիտութեան մասին:

Վիճարանութիւնները պարզեցին, որ դա մի հաւաքածու է գանազան հայկական ճարտարագիտական գիտութեան:

Գարեհին Լեւոնտը նոյն իսկ ցոյց տըււնց, որ բնօրինակ մասնախաբարութիւնը խառնուած է քանակագործութեան հետ և կտորի վրա գործուածքը ընդունում է արխիտիկոստիկ տիպ:

Իսկ Ս. Թատայանը, որի բանաստեղծութիւնը ասելի հետաքրքրական էր, բան բեֆրենտի գրումով, մի շարք ապացոյցներով ցոյց տուց Ատրպետի խոշոր սխալները և կատարելապէս գիտութեան բացակայութիւնը նրա գիտնական աշխատութեան մէջ:

Եւ հաւատացէ՛ք, դուք և շնորհակալ կարելի էր լինի Ատրպետից նրա հետաքրքրութեան համար հայկական ճարտարագիտութեանը, եթէ նա համեստօրէն ասէր, որ դա հոս կոմպլեքսով նիւթ է և ինքը ոչ մի յանգնութիւն չունի չը լսված ճշմարտութիւններ ասել հայկական ճարտարագիտութեան մասին, բայց երբ նա հրամայում է իր ժողովուրդին իրեն մի գիտնական աշխատութիւն, այդ դէպքում պէտք է ասել նրան՝

He зная броду, не суйся въ роду.

Յակովբ Գննչեան

Տեղեկութիւններ Գլխավորի

Բ ա թ ու մ, 30 մայիսի
Շատ ցաւով պատկեր է ներկայացնում Ռաթովի հայ հասարակական գործունէութիւնը: Ենկեղեցու վարչի պարզեցումը պարզեցումը վարչի պարզեցումը, Կ. Ն. Բ. Ընկերութեան տեղական ճիւղի վարչութիւնը գրեթէ կազմալուծված, իսկ հայ հասարակութիւնը ընստ անտարբեր:

Երկր, շարքի, ամսին 29-ին, երեկոյան ժամը 7-ին, Կ. Ն. Բ. Ընկ. տեղական ճիւղի վարչութեան ընդհանուր ժողով էր նշանակված: Այս շարքով անգամն էր հրաւիրվում: Ամեն անգամ էլ չէ կայացել ընդամենը 5—6 անգամ հաւաքովու պատճառով: Այս անգամ էլ ժողովը բացվեց 8—9 անգամի ներկայութեամբ: Իսկ զարուգար՝ Միլիտանու Ժողովը պետի զարգելք վարչութեան և վերաստուգ. յանձնաժ. անդամների ընտրութեամբ: Վարչութեան մի անդամը՝ Յ. Սուրբաբեկյանը պաշտօնով զարգեց տեղափոխված է, նախագահ Գ. Մելիք-Շահնազարեանն անգամ բժ. Մելիք-Սուրբաբեկյանը հրամարվում են, մնացած անդամները՝ Ա. Զիլիկերեան, Յ. Փիլոսոփայի ժողովի էլ չէին եկած: Յայտնվեց որ զարգեց պաշտօնով տեղափոխված են և վերաստուգող յարձանակողովի երկու անդամը՝ Կ. Մարտիրոսեան և Ս. Կարապետեան. մնացած է միայն մի անդամ՝ Գ. Արիստիան, որ, լինելով միայնակ, զրկված է նարարարութիւնից վերաջնութեան ենթարկելու վարչութեան հաշիւները: Ներկայ եղողները գտնուած էին, որ քանի որ կանոնադրութեան նիւսն վրայ այս ժողովը վաւերական է. ու կարող է ընտրութիւններ կատարել, պէտք է այլևս առանց սպասելու ուղղակի գիտել ընտրութիւնները, մասնաւոր որ նախագահը և միւս անդամը պնդում էին իրանց հրաժարականների վրայ, որով և կարող անհատներն էր դատում վարչական կազմի գոյութիւնը: Մինը գտնում էր, որ ծիծաղելի է 8—9 հոգով գրեթէ նոյնպիսի պաշտօնանկարի ընտրութիւններ կատարել, ուստի և ինքը մնաց ձեռնպահ: Հ. նախագահը, գրտնելով միանգամայն անպատասխարար այսքան քիչ հոգով և առանց կանխապէս լսելու հաշիւները մասին վերաստուգող յանձնաժողովի գեղեցու՞մը պաշտօնանկարի ընտրութիւն կատարել, առաջադրեց ժողովին գիտել ներկայ եղող տիկիններին, Գ. Ղայթաբեանին, Ա. Չուրախեանին և Ս. Գրապարեանին, անտեղով իրանց հետ և մի չորրորդի երկու խմբի բաժանվել և ներգրութիւն բաշի գիտելու անդամագրված բոլոր անձերին և խնդրել թէ վճարելու իրանց անգամական վճարները և թէ առաջիկայ շաբաթ օրը գալու ընդհանուր ժողովին: Իրան հետ միաժամանակ ընտրել երկու հոգի վերաստուգող յանձնաժողովի ժամանակաւոր անդամներ, որ Արիստիանին հետ միասին ընտնի վարչութեան հաշիւները և առաջիկայ ժողովին գեղեցու՞մն: Այս առաջարկութիւնը միաժամանակեան ընդունվելով, փակվեց ժողովը: Մնում է սպասել յաջորդ ժողովին:

Այսօր, կիրակի, մայիսի 30-ին, նշանակված էր ծիսական ընդհանուր ժողով: Օրակարգի խնդիրներն էին երեցիտն Ա. Սարեանի հրաժարականը, եկեղեցու 1909 թ. հաշիւների քննութեան մասին գեղեցու՞մը և զարգացապետական հոգաբարի վաճառքի հանելու խնդիրը: Ժողովի նախագահ ընտրվեց Կ. Մելիքեան, իսկ քարտուղար Ս. Միլիտան: Ժողովին մասնակցում էին 40 միակամու Ամենից առաջ յարուցվեց սովորական հարցը՝ վաւերական է արդե՞ր այս ժողովը, թէ՞ ոչ: Կամ որ կանոնադրութեամբ պէտք է ընթանա, Փոխարքայի թէ ծիսական: Եւ այս սովորական հարցերը 1/2 ժամից ասելի զբաղեցնելով ժողովականներին, որոշվեց ժողովը համարի վաւերական ճիւղի մասին արդէն ընդունված վճի վրայ, որ Բաթումի մէջ քանի որ կանայք չեն օգտուած իրանց ձայնից, ուստի իրանց ձայնի թիւը չառնել ի նկատի ծիսական ընդհանուր ձայնի շաղում: Այս հարցով 40 հոգու ներկայութիւնը համարվում է երկրորդ հարակտով կազմված ժողովի համար վաւերական:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

Նախագահը դրեց առաջինը զարգացապետական հոգաբարի վաճառքը: Սյս մասին կարողացվեց ծիսական հոգաբարձութեան գեղեցու՞մը որից երևաց, որ հոգաբարձութեան հրաւերով կազմված խորհրդակցութիւնը, որին մասնակցել են թէ զարգացի ուսուցչիները և թէ քաղաքում դատարանի անդամները անձեր, միաժամանակ չեն կարող օրէ և վճարէ պարտքը: Հ. նախագահը, որ եկեղեցին իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը: Բայց իր սովորական եկամուտով միշտ ծածկել է և ծածկում է իր սովորական ծախսերը:

նակի միջոցներով ծածկել այդ ծախսերը, բայց չը կարողանալով կը ընդունապարտքը կը բարձրեն եկեղեցու վրայ այդ դէպքում արգար չէ պատճառ ըսելով եկամուտների բացակայութիւնը և ձգել հետևանք: Աւստի որդեգրվեց՝ ա) յանձնել երեցիտն Սարեանի պաշտօնակատարութեան բոլոր հաշիւները վերաստուգող յանձնաժողովի քննութեանը, պարտաւորեցնելով յանձնաժողովին երկու շաբաթվայ մէջ նախքան այդ քննութիւնը և գեղեցու՞մը ժողովին: Գ) առաջ արկել երեցիտն Սարեանին առաջիկայ ժողովին ներկայացնել իր ցանկացած գործունէութեան ծրագիրը: Սրանից յետոյ ժողովը վերաստուգող յանձնաժողովի կազմը գործցնելու նպատակով ընտրեց իւ երկու անդամ՝ Գ. Մարտիրոսեան և Ա. Գաւրաբեանին: **

Բ ո թ թ յ յ ի մ, 31 մայիսի
Մայիսի 30-ին Բուրձայիսի հայոց եկեղեցու զարգացի զանխուստ տեղի ունեցած ծիսականները ընդ. ժողովը ժողովը երկրորդ անգամն էր և պէտք է վճարէ մի խիստ կարեւոր և լուրջ հարց: Իսկ գիտնականութեան հարցն էր: Անցնելով Բուրձայիսում ուղղակի հարցները հարկել և կաթոնիներն ունեցել են առանձին-առանձին գերեզմանատները Այժմ բոլորը միասին մի գերեզմանատնու՞մն ունեն մասերի բաժանումը: Տիրակերպ երկու ազգութիւնները կատարել տէր են իրանց հին գերեզմանատներին, իսկ հայոց եկեղեցին սեփականութեան համար դու ես դատ էր վարում: Վերջապէս նորին եկեղեցին դատը վատասկեց և տէր դատու մի հազարի տարածութիւն գետնի, որն արդէն ընկել է քաղաքի մէջ: Մի քանի անգամ հարան ծիս. ժողովներ թէ ինչ անեն այդ գետնին: Շատերը կարծիք յայտնեցին կառուցելով սուր կանաւորներ, որ գետնի ծախվի յոյուսա եկեղեցու, բայց կային և սնդուղներ, որ գետնի յանձնվի արդատ ընկալիչներին, որպէս զի նրանք աներ շինեն և հաստատվին այնտեղ: Մակայն՝ ժողովներ ոչ մի կողմակցութեան չը յանդիմով՝ ցըրվել են: Նորին մի քանի խորհուրդ, առանց որևէ վարչութիւն ունենալու, սկսում են ինքնազուրկ գետնի ըստնել: Եւ գետնի ըստնում են ոչ թէ արդատ ու անակն յարկել վրայ, այլ անխիտի մարդկանց, որոնք բազալի մէջ աղբիւր տեղ չունեն: Ժողովին նախագահում էր ինչն Ն. Գալանթիան: Ներկայ էր և այն մարդը, որին յանձնել էին գետնի, և աղմուկ էր, որ ինչն արդէն նրեթեղին տակ է տուն շինելու համար և երբեք չի հնուան այնտեղից: Գետնի յանձնելուն խիստ հակառակեց եկեղեցու երեցիտը և փաստերով հաստատեց, որ ծիսականները, առանց հոգ. իշխանութեան թոյլտուութեան, ձեռնած չեն եկեղեցու սեփականութիւնը ինքնազուրկ բաժանել ու կանանան: Եւս միտքը յայտնեց և հոգաբարձութեան նախագահը, որն արդէն մասնակցութեամբ իրաւարան է: Գետնի յանձնողները պնդում էին և իրանց արդարանում էին նրանով, թէ գետնի ըստնել են, որպէս զի նրա վրայ ընկալիչները հսկողութիւն ունենան և պահպանեն գետնի յանձնակութիւնը: Վերջապէս երկու պարտկերից և իրար հասցնելու ուղղած վերաբարձութիւնից յետոյ ժողովը վճից զի մի հոգաբարձութեան յանձնարարութեամբ իրաւարան է: Գետնի յանձնողները պնդում էին և իրանց արդարանում էին նրանով, թէ գետնի ըստնել են, որպէս զի նրա վրայ ընկալիչները հսկողութիւն ունենան և պահպանեն գետնի յանձնակութիւնը: Վերջապէս երկու պարտկերից և իրար հասցնելու ուղղած վերաբարձութիւնից յետոյ ժողովը վճից զի մի հոգաբարձութեան յանձնարարութեամբ իրաւարան է: Գետնի յանձնողները պնդում էին և իրանց արդարանում էին նրանով, թէ գետնի ըստնել են, որպէս զի նրա վրայ ընկալիչները հսկողութիւն ունենան և պահպանեն գետնի յանձնակութիւնը: Վերջապէս երկու պարտկերի

Սրբ տեսակետից, կարծիք չը կայ, որ ու ձևի պարզամտութիւնը անհրաժեշտ է միշտ պահպանել Նոր-Բայազէտի գետ յետ ընտան քաղաքի դպրոցում, որի քանի որ մի կողմից ոչ ոք միջոց չունի մեղադրում իր աղջիկը ուղարկել հեռավոր քաղաքները կար ու ձև ստիճարել կամ ուսուցիչ շարունակելու, իսկ մի կողմից մեր հասունացած օրերը ինքնին գրեթէ անյարձար է, օրինակ, Քիֆիլիսում ապրել է կար ու ձև ստիճարել:

Գ. Սինանեան

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԶԳՊՍԻՏԻՆԵՐԻՆ

Մոզմու եկեղեցում մայիսի 30-ին թայֆայականների սարքած սկանդալների և տեր-Վարդան քանանայի Տէր-Ղևոնդեանի արքայ կեղծիքների և խարդախութիւնների անարգութիւնը մենք տուրքի անցնել անձամբ: Յայտնեցինք և այն, որ ծխականների ինտելիգենտ և ստորաշրջան մասը, թուով 70 հոգի, բողոքելով կատարելով սպորտութիւնների դէմ, հետագայ, չը նայելու որ շարժականը մեծամասնութիւնը իր կողմէ էր և անկասկած յայտնութիւնը ինքը պէտք է ստանալ:

Մայիսի 30-ին, ինչ որ հարեւարու մարդկանց աչքի առաջ կատարվեց, միակշարտ մայիս յեղաշրջված և խորթութիւնով կերպով նկարարվում է այժմ «Հօրիցն» և «Սուրբանակ» թերթերի մէջ: «Հօրիցն» թերթը խորթը այնպէս է ներկայացնում որպէս թէ բողոքարարները հեռացան Հ. Առաքելեանի պատճառով և ոչ թայֆայականների ու տեր-Վարդանի սարքած խայտառակութիւնների և կեղծիքների պատճառով:

Յոյց տալու համար, թէ փաստը ինչպէս են միտումուտու կերպով յեղաշրջվում, մենք կը բաւականանանք առաջ բերելով բողոքի պատճենը, որ արված է թեմակալ սաղարարին հեռագրով իր կողմից:

«Նորին սրբապետութիւն միմակաւոր ստաշնորդին հայոց Վրաստանի»

«Մայիսու ս. Գեորգի եկեղեցու ծխականներից Բողոք»

«Մայիսի 30-ին, մենք հրաւիրված էինք մեր եկեղեցին կատարելու ներսխանս դպրոցի հոգաբ. ընտրութեան համար 2 պատուիրակի, 2 անձնատիրանորդի և եկեղեցու կրօնգիրի ընտրութիւնը:

«Իբրև ծխականների թերթի վրա ստորագրել էին ժող 130 անձինք: «Հաւաքվել էր և մի մեծ թիւ ոչ-ծխականների, որոնք խնայել էին ծխականների շուրջը և նրան նրանց հետ խոսում:

«Երբ Սիմէոն ա.ք. Զմիւհան բանալով նրանք առաջարկեց ընտրել նախագահ և ջարդարուք, մենք առաջարկեցինք նախ ստուգել ծխականների պաշտօնական ցուցակով, թէ արեւոք ստորագրված բոլոր 130 անձինք համապատասխանում են բոլոր այն պահանջներին, որ անում է կանոնադրութիւնը: Երկար տատանումներից և մեր-ժողովը յայտնաբերեց ծխականների ստուգելու և յետոյից, որ մի քանի անձինք, թուով 10—12, մուծված չեն տպագրված ցուցակի մէջ, այլ նրանց մասին Վարդան յայտնայ Տէր-Ղևոնդեանի ժողովից մի քանի փամ առաջ ներկայացրել է իր ձեռքով գրված մի յաւելում ցուցակի, որպէս թէ այն անձինք իր ծխականներն են, ստանց սակայն յիշելու՝ երբ են գրվել ծխական, ինչ է հասակը և այլն: Մենք մերժեցինք ընդունել այդ ապօրինի ցուցակը և պահանջեցինք չնշել այդ անունները և թող չը սույ նրանց՝ մասնակցել ժողովին: Ապա ծխացիները, որ ոչ-ծխականները հեռանան և դուրս գնան, որ այժմ արքայազնի պահանջն և մերժվեց տէր Սիմէոն ա.ք. քանանայի կողմից: Մերժվեց և միւս օրինակը ու պատրաստի պահանջը՝ ընտրել նախագահին գաղտնի քուէարկութեամբ: Տէր-հօր մեր-ժողովները մեր արգելաբացի և օրինակը պահանջներով ողջունվում էին ծխականների մի մասի և ոչ-ծխականների կողմից ծախահարութիւններով և արժանաւորով:

«Տեսնելով, որ 1) եկեղեցին չնորհիւ նախագահող քանանայի թող և սպօրեկ վարումների դատում է թաւոր անվայել և անպատշաճ տեսարանների, ծախահարութիւնների, արժանաւորների, 2) ընտրութեան համար սահմանված կանոնադրութեան կեղծութիւնները և իրենք, 3) դպրոցի բուհարկութիւնը չէ կատարվում, մենք գայթակարված այդ ամենից և յարգելով եկեղեցու ընտրական սկզբունքի սրբութիւնը, կարևոր համարեցինք բողոքելով հեռանալ թուով 70 հոգի: Առանց ոչ զարմանու մեր մեկնում են բողոքին, Սիմէոն ա.ք. շարունակել է սակի ժողովը և կատարել սակի ընտրութիւն, սահմանութեամբ նաև իբրև ծխական մերժված անձանց:

«Բողոքելով ձեռ սրբապետութեան, իբրև վերահսկողին կանոնների և նրանց անթիւն ու ճիշտ գործադրութեան, գործված սպօրտութիւնների դէմ, մենք խնդրում ենք վերականգնել մեր ծխականներին ուսնակի կողմէ իրաւունքները, անպի համարել հայացած ժողովը, բեկանել ընտրութիւնները և գործարկ նոր ժողով, որին նախագահելու ուղարկել մի ձեռնառնի և կարող հոգևորական, պատուիրակով հրաւիրել ժողովին մասնակցելու իսկական ծխականներին, որոնց անունները արդէն արձանագրված են օրինակը ցուցակի մէջ, թող սույ ժողովին մասնակցել միայն նրանց, որոնք

ստացած կը լինեն ծխաւոր քանաններից հրաւիրաբեր համարով և արգելի ոչ-ծխականների մուտքը ժողովը գահընկէս իսկ ժողովը կայացնել սույ ոչ թէ եկեղեցում, այլ Գայտանեան դպրոցի գահընկէսում:

Ստորագրութիւններ՝ Մարկոս Ե. Գոլգոթանեան, Մաշատուր Մուշատուրեան, Ա. Վարդապետեան, Սիմէոն Ա. Քանանեան, Բ. Տէր-Յակոբեան, Օ. Օրբելեան, Հ. Առաքելեան, Ն. Առաքելեան, Բ. Երեմիայեան, Ք. Տէր-Միքայելեան, Ե. Բաճակեան, Յ. Տէր-Մարկոսեան, Մ. Կրետեան, Գաթիկեան, Ա. Նազարեթեան և այլք:

Կրկնում ենք, բողոքարար-հեռագրողները, թուով 70 հոգի, եթէ մնացած լինեին, անպայման կ'անցնէին իրանց թեմականներին, բայց նրանք, իբրև գետակից անձինք և ոչ կրօնականներ, վերադասեցին սկզբունքը, որ նրանց տղքի առաջ ոտնակոխ էր լինում, երբ մերժվում էր գաղտնի քուէարկութիւնը, կրք մի քանանայ թող իր տակ իրան կեղծիքներ կատարել, կրք ոչ-ծխականներ իբրև ապօրտութիւններ ցղված եկեղեցին խանգարում էին ընտրութիւնների կանոնաւոր ընթացքը: Ինչ դեռ երկիրեստին ու մարդավայելան և Սուրբանակը չէ խղճահարվում անել, թէ թայֆայականները անել կորեկտ էին պահում իրանց:

ՍԱԹԵՆԻՎ ԱՄԻՐՈՒԹԻՒՆ

Մայիսի 30-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 5 1/2-ին, կըսեց իր մահկանացուն Զրգարաշէնի հայոց դպրոցի վարժարչի օր. Ս. Ամբրեքեանը 21 տարեկան ծաղիկ հասակում: Հանգուցեալը մօտ հինգ ամիս տառապում էր հիւանդութեան մահճում անհասկանալի հրահարութեամբ: Անհասկանալի եմ ասում, որովհետեւ բժիշկները մինչև վերջն էլ չը կարողացան հասկանալ նրա հիւանդութիւնը և փրկել նրա դեռուսի կենսը մահկանայն ճիւղաններից: Հիւանդութեան վերջին ամիսները բժիշկները մինչև իսկ բուրդովին ձեռք էին բաշխել նրանց՝ յայտարարելով նրա բժշկութիւնը անյուսուսելի և մահն անխուսափելի:

Հանգուցեալն աւարտել էր Քիֆիլիսի հայոց թանգարան և Յովնանեան օրիորդաց դպրոցները և ուսուցչ IV դասակն գիմնազիան (VII դաստասու):

Հանգուցեալը լինելով շքաւոր ընտանիքի գաւաթի հազար ու մի ներդրութիւններով և սովական աշխատանքով անցեալ տարի մայիսին վերադարձելով իր ուսումը և սեպտեմբերին ընդունելով Զրգարաշէնի դպրոցում. սակայն նրա ընդունելութիւնը առաջացեց մեծ յուշանշան, որի պատճառները զգրողից դուրս գէտք է որոնել: Այդ թիղունակ ենք գնելու նրա պատարանին... Իմ կարծիքով նա ընտրել էր մի այնպիսի փշտու ստաղբիզ, որ այնքան էլ քնքարչ կանանց չէ արված:

Ուրեմն՝ ընդամենը մի տարի չը կար, որ նա պաշտօնավարում էր մեր դպրոցում. սակայն այդ կարճ ժամանակն էլ բարեգուտ էր ճանաչելու նրան, և ես ճանաչելի լաւ կողմից՝ նա աշխատանք էր և բարեխիղճ, այնպէս որ ապագայ էր խոստանում: Ես մինչև այժմ չեմ կարողանում մոռանալ նրա ճակատը, բայց և ժպտուն դէմքը, երբ նա յամանք դիմում էր մեզ, իրանցի սակի փորձակներին և կրկու ծառայածներին, և գանազա խորհուրդներ հարցնում: Մենք սիրով և մեր կարողութեան ու գիտելով չափ պատասխանում էինք նրան:

Մայիսի չը կայ այլ ևս այդ ժպտուն դէմքը, նա այսօր իջնում է գերեզման: Այն, որքան սարսափելի է մտնել, երբ նա վրա է հասնում վաղաժամ, և մարդ կենք չը վայելելով իջնում է գերեզման: Այսպէս թօշում է տերք գարնան, լինելով պտուղը չը հասած ամբան: Ցանկանում եմ հանդիսու անձերից և միթէրանք ծնողներու: Բն լցանաւր պաշտօնակից՝

Ս. Բարայեան
Թիֆլիս, 2 յունիսի

ԻՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԸՎՈՐԴԱՆ ԲԱՃ. ՏԵՐ-ՂԵՆՈՆԵԱՆԻՆ

Իրեք դպրացել էք, որ ես ձեզ անուանել եմ կեղծիք կատարող և սպանուած էք ինձ դիմել ձեռ ժամացած միջոցներին, եթէ ես խօսքս յետ չտանեմ:

Եթէ ձեր իմացած միջոցները, որոնցով չէք քաղվում իբրև քանանայ պատճառ ինձ, թայֆայական զօշկներ (որոնց խմբին էք պատկանում, ինչպէս երեկ) կողմից միշտ գործ դրվող միջոցներն են, այդ դէպքում դուք արդէն ցոյց եք տալիս, որ դէմքը, իսկ եթէ չիմ իմացած միջոցներս ասելով համարում էք գաղտնիքներ դիմել, այդ դէպքում ես ոչ միայն յետ չեմ վերցնում ձեռ կտաքը, ոչ սուսին, որ չուք կեղծիքներ էք կատարում Մոզմու եկեղեցու ընտրական ցուցակներ և գրքերի մէջ, այլ ներքում, նոյն գաղտնիքներ գտնադրվել են, որ ես ձեզ անուանում եմ Մոզմու եկեղեցու փողոքը գողացող մի բան, որ կը հաստատեն:

Ուրեմն դիմեցէք դատարան, եթէ կարող էք: Գուցէ դատարանի ձեռքը ստիպել վերջապէս հոգևոր իշխանութեանը կարգադրման մի քանանայ, որ իր անբարոյական գործերով զրուար է յարուցել ծխա-

կաններ մէջ, և ազատի Մոզմու եկեղեցին ձեզ պէս մի փչացած և քանանայական կրօնաւոր ապականող անձից, իսկ թայֆայականներին ցոյց տայ, թէ ինչ տեսակ լիւր դերներ ունեն և ինչ տեսակ մարդկանց միջոցով են աղողութիւններ ձեռք բերում ընտրական պայքարի մէջ:

Հ. Առաքելեան

ԳԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄՍԱ

Պետերբուրգ, 1 յունիսի
Նախագահում է իշխան Վոլգոմիսկին: Խնդրական մասնաժողովի գեղեցկման համաձայն ընդունվում է Պետական Խորհրդին և յանձնվում 1890 թ. յունիսի 12-ի զէմտային կանոնադրութիւնն հարուստ-անուանի և Բէլգորսկի նահանգներում գործարքելու մասին:

Ընդվիւումից յետոյ կըրկեն գեղեցկում է Ֆիլիանական մասնաժողովի եղբակացութիւնը պետական խնայողական զանաւարաները մանր վարկի ընկերութիւններ հաստատելու համար փոխառութիւններ տալու մասին: Բոլոր յօդուածները թէթէ վերահաստիքներից յետոյ ընդունվում են մասնաժողովի խնդրած ձևով: (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԻՆ՝

Շատ տեղիցից դիմել են մեզ հարցնելով թէ արեւոք այս տարի պէտք է տեղի ունենան ամարային կաթնասնտեսական շաքարիցները և ճրտեց: Կարող ենք դրականապէս յայտնել, որ դասընթացները կը լինեն Մեծ-Ղարաբեղիս գիւղում: Գարնանցները կը բաշխեն կիրակի, յունիսի 13-ին ցերեկով: Կանոնաւոր պարագաները կը սկսվեն յունիսի 15-ից և կը շարունակվեն ուղիղ երկու ամիս մինչև օգոստոսի 15-ը: Մենք կը հարգուինք հետեւեալ անգամ անել մարտական տեղեկութիւններ այդ պատրիարքների մասին:

Պետական բանկի Քիֆիլիսի գրասենեակի կատակարից Գ. խ. Բեզբրազովը ստացա հետեւեալ հեռագիրները Ֆիլիանայի միտնորդից: «Մուրում եմ ընդունել անձամբ և հարողել պետական բանկի Քիֆիլիսի գրասենեակի պաշտօնակիրին, նաև գրասենեակի նոր շինութեան օժանդակող ժողովակներին իմ անկեղծ շնորհակալութիւնը ինձ յիշուել համար: Ստատուս-սերէնտար Կոկովցեից: Առկար ու արգելադրութեան միտնորդից, ձեռնարկեց շնորհակալութիւնը և կարգադրեց: Անկեղծութիւն շնորհակալութիւնը և կարգադրեց: Անկեղծութիւնը միտնորդից: Մարտի 1-ին, երկրեան ժ. 9-ին, Պուշկինեան այցու մօտ ոտակար խոզարու բաժնի գործակալներից տեղեկացաւ, որ այդ պահին փողոցով անցնող երկու և իրտիկների մօտ գէնը կայ: Ոտակարն սկսեց հեռագրելով երկուստեքներին Մաշատուրի միջոցով թէ բանը ինչու է, արգելադրեց բաժնակից ընկերութիւնը և անյայտացա: Ոտակարն յանկեղծ մտեցաւ երկրորդ երկուստեքին և աղաղակեց՝ «Ձեռքերը դրեալ արտաքին փոխանակ կատարելու ոտակարն պահանջը դիմեց փոխառութիւնը, ստակարն սկսեց վազել նրա ետեղի և միտնորդի օգնութիւն կանչել: Հայտնվելով մի քանի ոտակարներից, անյայտ երկուստեքը ձեռնարկեց Երևանեան հրապարակի վրա, որ կանգնած էր 3-րդ քաղաքական պրեսային: Երբ մօտ խոզարուներն ժամանակ գտնեց «Միտն և Վիստն» փոխանակ արձանակ ստացել վկայականի և սխտիկալուսնում և իրան ստուանց Գանձակի նահանգի բնակիչ Նիկոլայտու Սողոմոնեան Լայպանց, 18 տարեկան, և ծառայում է զինված Յակոբեանի արհեստանոցում, Գանձակայի գողացի վրա: Ձեռքի վրաբերութեամբ նա սուրեց խոտափողական պատասխան: Ըստ երկու թիւն նա կրում էր գէնը գարնանի նպատակների համար:

Կառավարել անտառի քննիչ Րէյնկէն ներկայումս իր քաղաքային հետ գտնվում է Քուրթայի ուր քննում է այդ շրջանի գաղտնի գործերը:

Կովկասեան գլխաւոր իշխանութիւնը, առանձին կարևոր նշանակութիւն տալով կովկասի հնութիւնների հետ ծանօթանալու նպատակով գնապան տեղերից կողմ կազմակերպեցին, առաջարկեց նահանգական և շրջանային իշխանութիւններին այնպիսի բողոք եկեղեցին հնարաւոր չարիով, որպէսզի նրանք մանրամասնորեն և բազմակողմանի կերպով ծանօթանան այդ տեղերի նկատմանը: Նաև, նաև մարդատու և կեղծութիւնների թիւ մային տեղեկանել այն շրջանների պետերին, ուր ապա գնալու են կովկասեանները:

Համաձայն կովկասեան գլխաւոր իշխանութեան հաստատած կովկասեան ուսուցանողի շրջանի հոգաբարձուի գեղեցկացարի, թիւյրաւորված է 1910 թ. յունիսի 1-ից բանու Ախալցխա քաղաքում արական շնորհատեան պրօզիմապիա այն պայմանով, որ բոլոր ծախերը կատարվեն տեղական միջոցներով:

Երկրագործութեան ղեկարգումները իր կովկասեան իրաւոր արժանաբերութեան տակ զրքի 1500 քուրդի Անդրկովկասում կաթնային գործի ինտրուկտօրների ծախսերի համար: Շուտով մի քանի կաթնասնտես-ինտրուկտօրներ ուղարկվում են Քիֆիլիսի, Գանձակի, Բաղուի և Երևանի նահանգները, Կարսի շրջանը: Ամբողջ գործը ղեկավարում է աւագ մասնագէտ Ա. Բալայիսթար:

Անցեալ օրը կայացաւ մի խորհրդակցութիւն քաղաքային վարչութեան մէջ նահանգապետի նախագահութեամբ, որ քննեց այն կարևոր հարցը՝ թէ ինչ միջոցներ պէտք է ձեռք անել ապագայ հեղեղներից քաղաքը որոշ տեղեր անվասան զարմնելու համար: Մտքերի փոխանակութիւնից յետոյ, ցանկալի համարվեց ունենալ շրան հասանելի, արձնցով անվիշակաւ հեղեղի շուրջ հանդիլու և նկարագրել և ներքաշարիկերից Բացի դրանից անհրաժեշտ ընդունելի տեխնիկական քննութեան ենթարկել այժմ և եթ հեղեղից փչացած և վնասված տները:

Մինչև օրս շարունակվում են աշխատանքները մայիսի 28-ի հեղեղի թողած հետքերը կարգի բերելու: Շատ տեղից շուրջ դուրս է հանված արդէն, բայց դեռ շատ տեղերում մտու է: Գաղաքային տեխնիկները շարունակ շրջում են դիտելու քննարկում տները:

Կովկասեան ուսուցանական շրջանի կրթական-մանկավարժական կենտրոնական թանգարանի ընդլայնման աշխատանքների համար Բագուի միլիտարէր Հաշի-Զէյնալ-Արքին Բարիեթլից ստացվել է նուէր 500 քուրդի:

Քիֆիլիսի գաղտնական պնտականութեան պարզվել օգնական ընտրվեց իշխ. Գ. Բազբրադով-Մուրաբանկին:

Յունիսի 1-ից ժողովրդական Տանը ժողովրդական պարբերական դաստիարակութիւնները դադարեցին:

Մեզ ինքզուրմ են տպել, որ Գ. Հ. Բ. Պուրկուրը ստացել է Յովնեփ շահ. Արուխանի միջոցով տիկին Ա. Մեյքե-Նուրբանկինի յօդու ընկերութեան ճարտար թիւ 25 ր. յիշատակ իր նահազուցիլ ամուսնու Տիգրան Մեյքե-Նուրբանկինի. եղբորը Բորիսովից 19 մետաղայ և 3 արծաթեայ պսակներ, որոնք գրված են եղել իրանց հանգուցեալ եղբայր ինձ. Բ. Բորիսովի գազալի վրա: Վերոյիշեալ նուիրատուներին Խորհուրդը յայտնում է իր շնորհակալութիւնը:

Մայիս ամսվայ ընթացքում Գ. Հ. Բ. Ընկերութեան ընթերցարանն են յանձնել 832 տրամար, 39 տիկիններ, 1014 աշակերտներ և 135 աշակերտներ, ընդամենը 2020 հոգի: Գաղաքային բաժանորդներին արված է 396 գիրք, իսկ ընթերցարանում կարդալու համար՝ 238 գիրք: Մայիսի ընթացքում ընթերցարանի բաժանորդ են գրվել դարձեալ 25 հոգի:

Այս սեպտեմբերին Օդեսայում տեղի է ունենում քաղաքային բարեկարգութեան գործիչների առաջին համաուսական համագումարը, որին մասնակցելու մտադրում է Քիֆիլիսի կողմից ուղարկել Ա. Խատիսեանին և իշխ. Ա. Արղուբեան-Երկայնաբաղուկին:

Մայիս ամսվայ ընթացքում Գ. Հ. Բ. Ընկերութեան ընթերցարանն են յանձնել 832 տրամար, 39 տիկիններ, 1014 աշակերտներ և 135 աշակերտներ, ընդամենը 2020 հոգի: Գաղաքային բաժանորդներին արված է 396 գիրք, իսկ ընթերցարանում կարդալու համար՝ 238 գիրք: Մայիսի ընթացքում ընթերցարանի բաժանորդ են գրվել դարձեալ 25 հոգի:

ՈՍԻՏԱԿԱՆ ՏԵՆԿՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Յունիսի 1-ին, երկրեան ժ. 9-ին, Պուշկինեան այցու մօտ ոտակար խոզարու բաժնի գործակալներից տեղեկացաւ, որ այդ պահին փողոցով անցնող երկու և իրտիկների մօտ գէնը կայ: Ոտակարն սկսեց հեռագրելով երկուստեքներին Մաշատուրի միջոցով թէ բանը ինչու է, արգելադրեց բաժնակից ընկերութիւնը և անյայտացա: Ոտակարն յանկեղծ մտեցաւ երկրորդ երկուստեքին և աղաղակեց՝ «Ձեռքերը դրեալ արտաքին փոխանակ կատարելու ոտակարն պահանջը դիմեց փոխառութիւնը, ստակարն սկսեց վազել նրա ետեղի և միտնորդի օգնութիւն կանչել: Հայտնվելով մի քանի ոտակարներից, անյայտ երկուստեքը ձեռնարկեց Երևանեան հրապարակի վրա, որ կանգնած էր 3-րդ քաղաքական պրեսային: Երբ մօտ խոզարուներն ժամանակ գտնեց «Միտն և Վիստն» փոխանակ արձանակ ստացել վկայականի և սխտիկալուսնում և իրան ստուանց Գանձակի նահան

ուստի կարելի է և գրեթե իբրև բացառու-
թիւն թողնել մեր այսուրեքին մէջ այն
պայմանով, որ նա գրկի միայն այն տե-
ղերում, ուր պարզ լսվում է և հնչելը
(երկու, երեք, կարգի)։ Առհասարակ
է և հնչելը (մեր, ձեր, աներ, բեր, ա-
ւերակ), գրել ոչ թէ ե ու, այլ ե-ու (մէր,
մէր, անէր, բեր, աւերակ)։ Առհասարակ
մեր այս առաջարկած ուղղագրութեան ընա-
կան մեթոդի նշանաբանն է՝ գրել խօսքերը
այն ստանդարտով, որոնք ուղղակի համապա-
տասխանում են հնչանքին, յատկացնե-
լով մեր ամեն մի գրին մի յատուկ և ա-
ռանձին պարզ հնչիւն։

Այսպիսով ե-ի և ե-ի ծարը մտնում է
արագէ, և գրել միմիայն այն դէպքում,
երբ պարզ լսվում է այդ հնչիւնը, իսկ որ-
տեղ լսվում է և հնչելը, երբէք չը գրել
ե, այլ միշտ գրել է (երե-եկեղեցի)։

Միացնելով մեր բոլոր ուղղագրութիւն-
ները այսուրեքին ընթացիկ մասին ստա-
նուս ենք։

- 1) Իւսուր է ձգվում մեր այսուրեքից Վ
գիրը և անխոր ընդ տեղերում Վ հնչիւնը
լսելիս գործ է ածվում ւ, իսկ սրա իբրև
մեծատառ գործ է դրվում Վ (քանի որ
ւ-ի այժման մեծատառը Վ խիստ նը-
ման լինելով Ի-ին շփոթվում է նրա
կետ)։ Իսկ ե-ը մտնում է իր հին դրու-
թեան մէջ (կ, եւ, եւ)։
- 2) Ե հնչիւնը լսելիս միշտ գրվում է
ե, իսկ յ դառնում է կիսաձայն (ձ) և
այլ ևս չէ գրվում այն տեղերում, ուր նա
մտնում էր անձայն։
- 3) Կերպովում է ո (յո) գիրը և միշտ
այդ հնչիւնը լսելիս գրվում է ո, իսկ որ-
տեղ լսվում է օ հնչիւնը, այնտեղ միշտ
գրվում է օ։
- 4) Ա (ուս, ւ) հնչիւնի համար իբրև
առանձին նշանաբան գործ է ածվում ո գի-
րը, իսկ ո կազմելու համար նրա առաջ
գրվում է կիսաձայն յ, այսպէս յո=ու-ի։
- 5) Ե գործ է ածվում այն տեղերում, ուր
պարզ լսվում է այդ հնչիւնը, իսկ որտեղ
լսվում է ե, այնտեղ միշտ գրվում է ե։

Իբրև մի փոքրիկ օրինակ այս նոր ձևի
ուղղագրութեան, աւելորդ չենք համարում
բերել այստեղ հանրաձայնող երկուց մի քա-
նի տուն։

Ար հայրենիք թըւառ անտէր
Մեր թնամոց շօտակար,
Յոր ւորդերը արդ կանչում է
Հանդի յոր մի՞թէ ընդ ու լօսի։
Մեր հայրենիք շրթանքուր,
Այսքան տարի կապկապած,
Յոր բաջ ւորջոց սորբ արշաւօ
Պատի լինի ազատամ։

Անա, եղբայր, քեզ մի դըօջ
Վօր իմ ձեռքոց գործեցի,
Գիշերները ես ըսն չէրա
Արատաբօլ բացի

Ամենայն տեղ մար մի է
Մարդ մի անգամ պիտ մտնի,
Բայց երանի ւօր յոր ազգի
Ազատութեան կը զօհի։
Նա սորբ է ինձ երբ մկտուած
Արատաբօլ ո կնքած,
Դո հանձնեցիք ինձ ինչառակ
Հայրենիքին ներած։

Ուղղագրութեան նոր փոփոխութիւնները
մենք դրեցինք շեղագրելով, գրանք աւելի
կանխելու դարձնելու համար։ Անկասկած սա
առաջին նախաքայլն էր իրապէս խորթ
տարբերակ և նորիս յայնպէս կարող է
թաւ մեզ, քանի որ մեր ազգերը 20, 30
կամ գուցէ աւելի տարիներ շարունակ
վարժվել են հին ուղղագրութեան ձևին։
Առաջին չէ՞ որ միշտ այդպէս է լինում ամեն
մի նորամուտութեան վերաբերմամբ։ 30—40
տարի առաջ, երբ մենք սիրով հաջնում
էինք երկար չուլին ու լայն շալվարը, մեզ
խիստ ծիծաղելի ու այլաբան էին թուում
անգար պիճակն ու նոյն բրկիկը, բայց ժա-
մանակ մեզ հաշտեցրեց դրանց հետ. նոյ-
նը կը լինի և այս մեր նոր ուղղագրու-
թեան վերաբերմամբ։

Հրապարակի վրա գնելով ուղղագրութեան
այս փորձը իբրև անձնական կարծիք, ամե-
նեկն յաւակնութիւն չունենք համարել դա
կատարել և ոչ էլ կողմնակից այս կամ այն
ձևով դա հրաթաթել մարդկանց վիզը, ոչ
նորիս ինքնուրուի գործ կամ էլ ընդ, քանի
զեռ դա չէ ստացել մի հաւաքական կօ-
պետեմտ մարմնի հասանութիւն։

Եթէ ուրիշները ցոյց կը տան մի աւելի
պարզ և հեշտ միջոց մեր ուղղագրութեան
նեղելու քաջոր բարեկարգելու, անկասկած
դա աւելի լաւ կը լինի և շուտ ընդունելու-
թիւն կը գտնի, իսկ քանի զեռ այդպիսին
չը կայ հրապարակի վրա, այս մեր առա-
ջարկած ուղղագրութիւնը պէտք է համար-
վի լաւագոյն ու անըրձեղուն և պէտք է
արժանանայ ուղղագրութեան։

Այն հարցին թէ՞ արժէ՞ արդեօք դրազիկ
գրանով և նոր ուղղագրութիւն մտցնել մեր
գրութեան մէջ, քանի որ հին ձևով ավելի
1500 տարի շատ լաւ եօյա ենք գնացել
կը պատասխանեն, որ ժամանակի ընթաց-
քով ինչպէս ամեն ինչ, այնպէս և ս. Միս-
րոպի հանձնարող գիւտը—մեր այսուրեքը—
հնացել է և որպէսզի նա չը կորցնի իր կեն-
սանակութիւնը, նա պէտք ունի մեր վեր-
ցոյց ստանալ ընթացիկ մասին։

Եթէ մենք չենք շտապի հեշտացնել մեր
ուղղագրութիւնը, այդպիսով մենք անանա-
տես կը լինենք թէ ինչպէս շնորհիւ նրա
գիտաբանութեան մեր գիրը, ինչպէս և մեր
զարգութիւնն ու նոյն իսկ լեզուն յետ կը
մղվեն հրապարակից, տեղի տալով ուրիշ
ազգերի գրին ու լեզուն։ Հենց այժմ մենք
ստանում ենք, թէ ինչպէս մեր աշխարհու-
թեան մեծ մասը, որ սովորում է ուսուց
զարգանում, ամաշխով սխալներէց, ու-
րոնց նա ուղղել չէ կարողանում, շնորհիւ
մեր ուղղագրութեան կանոնների գիտա-
բանութեան, իր ընտանեկան նամակագրու-
թիւնը նոյն իսկ անում է անսերէն։ Ծա-
տերը մեր ուսանողներէց, որոնք սա պատ-
րաստութիւն ունեն լրագրական ասպարի-
զում գործելու, մտում են նախ հասարակու-
թեան համար լուս և համար, շնորհիւ այն
գիտակցութեան, թէ ամօթ է թղթակցել մի
նայ լրագրի սխալ ուղղագրութեամբ, իսկ
ուղիղ գրել սովորելն արդէն հեշտ գործ է։
Ո՛ւմ յայտնի չէ, որ էպիբրանտո լեզուն
իր արագ ու հսկայական աճողութեամբ
պարտական է միայն իր պարզութեան ու
հեշտութեան։

Հնումը մեր ուղղագրութեան այս զրծ-
ուարութիւններին, կարող էին յաղթել ու-
րովհետեւ այն ժամանակ մեր գիրն ու
զարգութիւնը մեղանշոր էին որոշ դասա-
կարգի—հոգեբանականութեան—որը վաղից
առանձնութեան մէջ երկար տարիներ ռ-
ստանաւորութեամբ կարող էր ձեռք բերել
այդ հմտութիւնը, քանի որ նա դրանից
բացի սովորելու ուրիշ շատ զիջ բան ունէր
և մանաւանդ որ դրանով կը զբաղվէին ա-
ւելի ընդունակները, կոչվածները...

Իսկ այժմ գիրը պէտք է սեփականու-
թիւն դառնայ ամենքի։ Այժմ ամենքը
պէտք է ձեռք բերեն այդ զէնքը, թէ ըն-
դունակները և թէ անընդունակները, սրա-
միտները և տափակները... Բացի դրանից
պէտք է ամենքը էլ սովորեն և ուրիշ լե-
զուներ ու գիտութիւններ։ Պարզ է, որ
այժմ ամենքն էլ պարտաւոր են ընտրու-
թիւն անել վերջինի հեշտ ու պարզը և
խոյս տալ դժուարից։

Եթէ չենք ուղղում յետ մղված լինել
պէտք է կարողանանք մրցել, իսկ յայտնի
է որ ծանրաբեռնված ու դժուարաշարժը
չեն կարող բալլել թիֆլիսցիներին։
Սակայն մի պիտ լուծէ մեր ուղղագրու-
թեան այժման կնճառա խնդիրը։ Անուշա-
ռչ մասնաւոր անհամները, որքան էլ նրանք
ձեռնաս ու հեղինակաւոր լինեն, կայ մի
հաւաքական մարմին, որ կարող է կամ
վել գուցէ թիֆլիսում Կ. Հ. Հրատարակչ.
Ընկ. նախաձեռնութեամբ, կամ գուցէ Ել-
միաձեռնով հողաւոր իշխանութեան կարգա-
դրութեամբ, և նրա վճիռը պարտաւորեցու-
ցիչ կը լինի ամենքի համար։

1. Մարկոսեան
Լ Ե Ռ Ա Գ Ի Բ Ն Ե Բ

ՊԵՏԵՐ. ԼԵՆ. ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻԾ
1 յունիսի
ՊԵՏԵՐԲՈՒԹՅ. Բարձրագոյնս հրատարակչից
զինուորական վարչութեան քաղաքացիական
պարտանենքի վրա և տարածել 1905 թ.
հրամանը, որի համաձայն իրար հետ և զօր-
քի միւս պարտանենքի նետ հանդիպելիս
փոխադրած ուղղին և կատարվելու։

Բացից պատերազմի պիլակներ պատրաս-
տող գործարանատէրերի համագումարը։
ԱՆՈՒՄ. Մոսկայի լրագրանենքը բացվե-
ցին Եղանակը լաւ է։ Զրի տարութիւնը
19՞ է։ Եկերթերի թիւը մեծ է. վարակիչ
հիւանդութիւններ չը կան։ Բաղաբազույն
Լօպարէլ։

ՔԱՂՈՎՆԵՆՆԵՍԻ. Եկա կամերէզը Գոն-
դատտի մասնաժողովը ամուսնան գծի հե-
տադրութեան համար։
ՆՉՂՈՆԵՐԿԱՍԻ. Խօլեան երեւոց Գոնի
չրջանի հինգ նոր վայրերում։
ՆիՊՈՒՆԵՎ. Եկա քաղաքական նաւա-
տորթի հրամանատար Իրիտրիկը։
ԲԻԳՈՒ. Իուժան յօրհանական հանդէս-
ների համար յատկացրեց 35,000 լուրի։
Շտեմբինց տեղւ ընդից Պետրոս Մեծի
արձանը։

Անգլիայից եկած նախ մէջ գտնվեցին
լատիշ լեզուով շատ թուողիկներ և անլե-
զալ գրութեանը։
ՄՕՍԿՎԱ. Էլեքտրաբազըլի երթեկութիւ-
նը վերականգն. առ. ժ. 8-ից։
ՆԻՒԵՈՐԿ. Գոմիլուտը թախը կատարեց
Նիւ-Վորկից Ֆիլադելֆիա։
ՊԱՐԻԶ. Չիւուրական և աւետրի մի-
նիստութիւնների մասնակցութեամբ առև-
տարական պարտը խնձոյց ստեղծ ի պա-
սիւ թիւրքաց առևտրական միասնայի։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

Կարս, Մարիամ Տէր-Պօղոսեանին.— Եր-
շակիչ Ձ 104-ի հայկական լուսերի բաժ-
նում տպված հանգուցեալ յօդու Ղազարի
ժամանորութեան մասին եղած լուրը քաղել
ենք Կ. Պոլսի «Իրազմարտի», և ժամա-
նակ թերթերէց «Երեւանդրոն», «Երաս-
տութեան», այդ հարցի առիթով հարգա-
ծը բարեկ է Ռոզոմոսիցը գրված մի նամա-
կից, իսկ «Ժամանակից» այդ խնդրի առի-
թով մի քանի կցկուտը տողեր գրել էին
Պարիզից։

Թոռզ գրելի գր.-ընթերցարանի վարչու-
թեան.— Մեր խմբագրութեան մէջ ստաց-
ված է բժ. Սիլվես Ծանուցարանների
«Հայոց Կեղեցու վարչութիւնը և ծուրե-
քառ սուս պիտ. օրէնքի XI հատ. I մասի»
գիրքը՝ հասցնելու համար մեր իրաւասու-
թեամբ յանձնված գր.-ընթերցարանին։
Կարգադրեցէք, Բնջ անհրաժեշտ գիրքը։

Խմբագիր՝ ԱՆԻՐՍԱՆԻՐ ԲԱՆԱԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ԲԱՆԱԹԱՐ
Յ. ՏԵՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Լ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Դ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԿԳՈՎԱԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱՅՈՒԳԻ
(Ամառային երթեկութիւն)
(ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամա-
նակով)

ԹԻՖՂԻՍԻՑ ՄԵԿԵՆՈՒՄ Է
ՅԵՏՈՒՄ մարդատար № 12 գնացքը՝ 2 ժ. 38 ր.
ցերեկ, Կանաչի և համում 9 ժ. 9 ր. երեկ, Ելաթի՝
11 ժ. 20 ր. գիշերով, Կաթիլ-Պարոյ՝ 4 ժ. 16 ր. գիշ.,
Բալաշարի՝ 8 ժ. 1 ր. առտու, Բաղու՝ 8 ժ. 48 ր.
առտու, Արագ № 2 գնացքը՝ 8 ժ. 15 ր. առտու,
Կանաչի և համում 1 ժ. 28 ր. գիշ., Ելաթի՝ 3 ժ. 6 ր.
ցիւր, Կաթիլ-Պարոյ՝ 7 ժ. 15 ր. երեկ, Բալաշարի՝
10 ժ. 8 ր. գիշ., Բաղու՝ 10 ժ. 53 ր. գիշ.։ Պօստա-
տար № 4 գնացքը՝ 10 ժ. 4 ր. գիշ., Կանաչի և
համում 4 ժ. 18 ր. գիշ., Ելաթի՝ 6 ժ. 26 ր. առտու,
Կաթիլ-Պարոյ՝ 11 ժ. 23 ր. առտու, Բալաշարի՝ 3 ժ. 13 ր.
ցիւր, Բաղու՝ 4 ժ. 45 ր. ցիւր։

ՅՈՒՐԵՆԵՐԵՆԵՍ պօստատար № 74՝ 12 ժ. 22 ր.
ցիւր, Երեւանից 12 ժ. 21 ր. առտու, Երեւանից
Կաթիլ-Պարոյ՝ 4 ժ. 49 ր. ցիւր, Երեւանից՝ 10 ժ.
51 ր. գիշ., Կաթիլ-Պարոյ՝ 12 ժ. 29 ր. գիշ.։ Արագ № 1-
քառ արդատար № 1՝ 4 ժ. 15 ր. ցիւր, Երեւանից
Կաթիլ-Պարոյ՝ 3 ժ. 10 ր. գիշ., Երեւանից՝ 8 ժ. 38 ր.
առտու, Երեւանից՝ 10 ժ. 9 ր. առտու, և արե-
նից գիշեր այլու չէ գնում։

ԱՐՄՈՒՄ մարդատար № 5՝ 7 ժ. 31 ր.
ցիւր, Միխայիլով և համում 11 ժ. 45 ր. գիշ., Բա-
ղու՝ 9 ժ. 30 ր. առտու, Պօստատար № 3՝
12 ժ. 24 ր. ցիւր, Միխայիլով և համում 5 ժ. 47 ր.
ցիւր, Բաղու՝ 3 ժ. 25 ր. գիշ., Արագ № 1
գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր. գիշ., Միխայիլով և համում
2 ժ. 39 ր. գիշ., Բաղու՝ 10 ժ. 49 ր. առտու, և
ԲՈՒՄՈՒՄ մարդատար № 7՝ 8 ժ. 28 ր. առտու,
Միխայիլով և համում 12 ժ. 42 ր. ցիւր, Բորժոմ՝
2 ժ. 3 ր. ցիւր։ Մարդատար № 9՝ 10 ժ. 36 ր.
ցիւր, Միխայիլով և համում 7 ժ. 56 ր. երեկ,
Բորժոմ՝ 9 ժ. 13 ր. գիշերով։

ԹԻՖՂԻՍԻ Է ՀԱՄԱՆՈՒՄ
ԱՐՄՈՒՄ պօստատար № 3՝ 12 ժ. 24 ր.
ցիւր, Արագ № 1 գնացքը՝ 10 ժ. 36 ր.
գիշ.։ Մարդատար № 11՝ 6 ժ. 58 ր. առտու (այս
գնացքը Բաղու չէ գնում)։
ԱՐՄՈՒՄՆԵՐ՝ արագ № 2 գնացքը՝ 7 ժ.
25 ր. առտու, Պօստատար № 4՝ 9 ժ. 4 ր.
ցիւր, Մարդատար № 6՝ 11 ժ. 4 ր. առտու (այս
գնացքը Բաղու չէ գնում)։

ՅՈՒՐԵՆԵՐԵՆԵՍ պօստատար № 72՝ 10 ժ. 6
ժ. 8 ր. առտու, Մարդատար № 1՝ արագ քա-
ռարդատար № 6՝ 33 ր. երեկով։
ԲՈՒՄՈՒՄՆԵՐ՝ մարդատար № 9՝ 10 ժ. 8 ր.
ցիւր, Մարդատար № 7՝ 8 ժ. 28 ր. առտու։

Բ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
Գ. Ա. ՀԱՍԵՎԵՐԻՆԵՆ
Մամուլէտ միգրանտական, սիֆիլիս և
վեներական հիւանդութիւնները
Ընդունում է իրանցիներին՝
Առաւ. ժամը 12—1—ը, երեկ. ժամը 6—8—ը
Կերակրի օրերը՝ միայն ժամը 12—1—ը
Կուրիա, Անտիօնովկայա փ. № 16.
Տ Է Լ Է Փ Օ Ն Ձ Է
(ե. ու. կ.) 984. 100—95

Բ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
Տ. ԳԵՆՐԳԻԵԳԵՆԵՆ
Այրի ձիւնադրոպիւններ
Հնդուկուրի թիւը ամին օր
Առաւտուան ժամը 10—1
Երեկոյան ժամը 5—7
Վեխմանովկայա փող № 8
(օ. մ.) 564. 100—7

Բ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
Ի. Բ. ՄԵԼԻԲԵՆՍԹԵԱՆ
ՏԵՂՈՎՈՒՆԵՎ Է ՊԵՏՏԻՓՈՐՏԿԻ
ուր ամառը կընդունէ հիւանդներին
Սիֆիլիս, միգրանտական և վեներական
հիւանդութիւնները։
(ե. հ. կ.) 955. 100—99

Բ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
Ա. ՄԻԽԱՅԻԼԵՆՑ
Ամառը ընդունում է հիւանդներին ԿՐՍՈՎ-
ՎՕՊՈՎՈՒՄ (Կովկասեան հանրային ջրե-
րում), հիւանդոց «Րոսիա», յատկապէս
միգրանտական, վեներական և կառուի հի-
ւանդութիւնները։
(օ. մ.) 618. 10—4

Բ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
ՎԱՀՆԵՆ ԱՐՇՐՈՒՆԻ
Ամառը ընդունում է ՊԵՏՏԻՓՈՐՏԿԻՆՈՒՄ (Կով-
կաս. հանր. ջրերում), որտեղ ընդունում է
հիւանդներին վեներ. սխալները։ Երկաթի
ՍԵՆՆԱՅԵՐ, Վ. ՔՆ. Տարբ. 565. 0—8
(ե. հ. կ.)

Մ Ե Կ Ա Պ Ե Տ
ՓԵԼԴԵՐ-ՄԱՍՍՍՈՒՍ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Բժիշկների որոշմամբ կատարում է կառուի
տակ արևմտեան, յուսարուներ (СЕРВИСОВ.),
վերքի փաթեթում, դեղերի ջուրակ (ВТИ-
РАНИЕ) և այլն Երեւանի քաղաքում և Երևանի
մի, պարսիկ, սեւասկան անկարգութեան և
Թուրքիան զվէ։ Մասամբ էլեքտրական
գործիքով և ձեռքով մասնաւոր և ընդհա-
նուր մասամբ Բժիշկական մարմնամարդու-
թիւն, ծաղկահասութիւն։ Օտարերկրացի
հիւանդների ցոյց է տալիս մասնաւոր
նաւա բժշկները։ Պարտաւոր 50 կօւս.։
Հնդուկուրի կանանց—3—3 1/2 ժ.,
տղամարդաց—3 1/2—4 1/2 ժ.։ Семеовская
ՎՅ. № 9. 77. 50—35
(հ. հ.)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՍԵՄԻՆԱՐԻՆԵՐ
Յանկանում է դասեր ունենալ ընտանիք-
ներում։ Պարագրում է նաև գիմնազիա երի
տարեկան դասարանների վերաբերմութիւնն
ընդ։ Համաձայն է և թիֆլիսեցի գրութ. ա-
մառանցներում։ Հասցէ՝ «Մշակի» գրա-
ն. № 9. 620. 2—1
(հ. հ.)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱԳԵՆ
Մ. Ա. ԳԱՍԵՆԻԱՆ
ՏԵՂՈՎՈՒՆԵՎ Է—УГОЛЬ Михайловской и
Кирочной, отель «ИМПЕРИАЛ».
(ա. օ.) 679. 5—2

Թիֆլիսի Բաղաբային Ուպրաւիան
յայտարարում է, որ համաձայն պարտաւոր որոշումների թիֆլիսում ստանօրիպին եր-
թեկութեան կար ու կանոնի վերաբերմամբ, որպիսի որոշումները ստեղծ ան օրինակեան
ոչ թէ մէջ մայիսի 27-ին ս. թ., առանձինների տեղերը՝ որոնք ջանկանում են թիֆլի-
սում երթեկութեան իրաւունքի վաղապէս և համար ստանալ՝ պէտք է դիմին յայտա-
արարութիւններով Բաղաբային Ուպրաւայի Շինարարական Բաժնակցութիւնը։
(հ. կ.) 682. 2—1

ՆՈՒՐԵՆԵՐ ԶԵՂ Ե ԶԵՐ ԸՆՏԱՆԵՐԻՆ
20 արժեքաւոր և օրտակա ստարկներ 15 ր. փող. ՄԵԼԵՆ 5 ր. 90 ԿՕՊԵՆԿՕՎ.
Իսկական հետաքրքրական և օգտակար ընձան երեկոյանում և
ստանի անհրաժեշտ արտի մէջ։ Երազանքը՝ բերի տալով արեւ, կանէ «ՄԵՆ
ՀՆՈՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»։ Տեսնաւար ժամանակ մի կողմէն է բերի տակը.—
1) Տղաւ. քրո. չեղի բաց ժաման. անդ. իսկ սն արդատացի. ամբողջով
անկարգի (սը զիւ) ընթացք, քարեղծ, ոչ-դարձապէս արդատացի փրոց
պարս. պապիկ և միւս բոլորով ուղ. կամ պարս. կամ իւստ. ժաման. փրոց
2) Տղաւ. քրո. չեղի կամ անիւ. անիւ. կիտր կամ կիտրեւ. կանացի ժա-
ման. 3) ժամանայր գործիքով զարդանող գործիք։
4) Երեւանի քաղ մասնաւորի համար։
5) ՆՈՒՐԵՆԵՐԻՆ. Գրական կողմնակցութեան իսկական Թեմայից, չը ստաց. արքերի սուր, ուղի կիրակ
ցոյց ստանլ կիրակցի քրոջ 4 կողմէրը։
6) Պօստով փող համար՝ արտու. կանուց կառուց, 6 բա